

Н. А. Сергієнкокандидат юридичних наук, адвокат,
старший викладач кафедри публічного та приватного права
Київського університету імені Бориса Грінченка

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ТА ОРГАНИ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ: ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Стаття присвячена проблематиці правового статусу Міністерства юстиції України та органів примусового виконання рішень. Для адекватного та ефективного розкриття теми дослідження автор статті ставить питання щодо підстав для розмежування законодавцем 2-х елементів у системі органів примусового виконання рішень: окремо Мін'юст України, окремо органи ДВС, (хоча всі органи ДВС входять систему Мін'юсту України). У науковій статті автором аналізується правовий статус Міністерства юстиції України, Департаменту державної виконавчої служби Мін'юсту України, управлінь державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районних, районних у містах, міських (міст обласного значення), міськрайонних, міжрайонних відділів державної виконавчої служби відповідних територіальних управлінь юстиції. У статті узагальнюється, що здійснення Мін'юстом організації примусового виконання рішень та контролю за ним напряму пов'язано з його статусом як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань організації примусового виконання рішень, його роллю як елемента апарату держави в забезпеченні та реалізації прав і свобод людини. Права, свободи особи, їх гарантії мають знаходити ефективне відновлення через сферу організованої Мін'юстом системи примусового виконання рішень. У науковій статті обґрунтовано висновок, що положення ст. 6 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» сформульовані некоректно – з урахуванням нині чинних нормативно-правових актів, які регулюють статус органів примусового виконання рішень, немає підстав виокремлювати 2 елементи в системі органів примусового виконання рішень: окремо Мін'юст України, окремо органи державної виконавчої служби. Автором статті пропонується внесення змін до законодавства з метою вдосконалення системи організації та здійснення примусового виконання рішень.

Ключові слова: виконавче провадження, виконання рішень, організація примусового виконання рішень, державна виконавча служба, державний виконавець, приватний виконавець.

Постановка проблеми. Реформування вітчизняного законодавства, як видається, покликано не лише забезпечити якісне правове регулювання тих чи інших сфер правовідносин, а насамперед забезпечити ефективний захист прав осіб та ефективне їх відновлення в разі порушення. Однак, на превеликий жаль, Україна – одна з лідерів по кількості поданих проти неї звернень до Європейського Суду з прав людини (надалі – ЄСПЛ), значна кількість таких звернень стосується порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що, крім іншого, передбачає, ще й аспект виконання рішень судів. У контексті останнього

варто загадати рішення ЄСПЛ від 12.10.2017 р. у справі «Бурмич та інші проти України», в якому звернута увага на системну проблему невиконання державою Україною судових рішень. Отже, держава Україна повинна була здійснити ефективне виконання рішень судів, однак цього зроблено не було. Якщо звернутися до актів вітчизняного законодавства, то констатуємо що саме Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (див. Положення про Міністер-

ство юстиції України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228). Тому актуальним є дослідження правового статусу і ролі Міністерства юстиції України та органів примусового виконання рішень у сфері примусового виконання рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика примусового виконання рішень розглянута в наукових розробках С.Я. Фурси, О.С. Снідевичча, М.М. Мальського, А.М. Авторгова та інших учених-юристів. А втім, сфера органів примусового виконання рішень крізь аспект їх організації отримала відносно невелику увагу серед спільноти юристів-науковців, що й зумовлює актуальність та нагальність теми даної статті.

Мета статті – дослідити правовий статус Міністерства юстиції України в контексті забезпечення та організації примусового виконання рішень, з'ясувати, чи є підстави для розмежування законодавцем 2-х елементів у системі органів примусового виконання рішень: окремо Мін'юст України, окремо органи державної виконавчої служби (хоча всі органи ДВС входять у систему Мін'юсту України).

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», систему органів примусового виконання рішень становлять: 1) Міністерство юстиції України; 2) органи державної виконавчої служби (далі – ДВС), утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку. Щодо органів ДВС, про які йдеться в п.п. 2 ч. 1 ст. 6 наведеного Закону України, то вони вичерпно визначені в п. 3 розділу I Інструкції з організації примусового виконання рішень, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р. № 512/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 29.09.2016 р. № 2832/5): а) Департамент ДВС Мін'юсту України, до якого входить відділ примусового виконання рішень; б) управління ДВС головних територіальних управлінь юстиції Мін'юсту України в АПК, областях, містах Києві та Севастополі, до складу яких входять відділи примусового виконання рішень; в) районні, районні в містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні відділи ДВС відповідних територіальних управлінь юстиції [1].

У контексті наведеного виникає логічне питання: чи є підстави для розмежування законодавцем 2-х елементів у системі органів при-

мусового виконання рішень: окремо Мін'юст України, окремо органи ДВС, хоча всі органи ДВС входять систему Мін'юсту України?

Щоб знайти відповідь на вказане питання, проаналізуємо нормативно-правові акти, які регулюють діяльність відповідних органів. Згідно з Положенням про Міністерство юстиції України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228, Міністерство юстиції України (Мін'юст) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [2]. Мін'юст входить до системи центральних органів виконавчої влади, є юридичною особою публічного права (ст. ст. 1, 4 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [3]). Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), організовує та контролює роботу державних виконавців, уживає заходів щодо її поліпшення, здійснює керівництво та проводить перевірку діяльності структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень (п. 1, п.п. 2-3 п. 3, п.п. 3-2 п. 5 вказаного вище Положення). Як видається, ключовими тут є елементи «організація», «контроль». Т.М. Кравцова та Г.В. Калініченко організацію та контроль визначають одними з видів функцій державного управління, які у свою чергу являються окремими стадіями здійснення державного управління [4, с. 523]. Г.В. Монастирський зазначає, що в найзагальнішому вигляді під організацією слід розуміти як упорядкований стан елементів цілого, так і процес їхнього впорядкування в доцільну єдність [5, с. 46]. Як видається, в даному визначенні організації досить точно підмічено двоякість поняття організації, адже, з одного боку, вона являє собою результат певної діяльності, а з іншого – процес такого впорядкування, і неодмінно підкреслено, що як такий процес, так і відповідний результат мають підпорядковуватись меті формування не просто єдності, а доцільної єдності. Організація пов'язана зі створенням ефективної організаційної системи у вигляді органів управління, основною метою яких є виконання функцій та завдань, покладених на них. Змістом організаційної функції є побудова системи органів управління, які в найкоротший час та з найефективнішими

затратами зусиль здатні виконувати покладені на них завдання. Це проявляється у створенні, ліквідації та реорганізації органів управління, підприємств, установ та організацій, а також у розробленні положень щодо зазначених структур та встановленні зв'язків між ними [4, с. 524]. Тобто в даному випадку окреслено формування інституційного складника для виконання державно-управлінської діяльності. У даному контексті варто звернути увагу на таке.

Н.А. Железняк вказує, що існують різні класифікації правових форм діяльності щодо реалізації правової політики. Найбільш поширений поділ цих форм на правоустановчі (правотворчість), правовиконавчі та правоохоронні. Перші передбачають діяльність суб'єктів державної влади зі створення правових норм, їх зміни та скасування; другі – щодо реалізації правових приписів; треті – з охорони правових норм від порушень [6]. Як видається, такий висновок був би справедливий і щодо видів правових форм діяльності стосовно реалізації державної політики у сфері примусового виконання рішень.

Положеннями ч. 1 ст. 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» передбачено видання міністерствами у межах своїх повноважень наказів, які підписує міністр [3]. Міністром створюється нормативна база для створення та діяльності його підрозділів, завданнями яких, крім іншого, є примусове виконання рішень – наказом Мініюсту від 20.04.2016 р. № 1183/5 затверджено Типове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі, Типове положення про відділ державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі [7]; наказом Мініюсту від 06.12.2018 р. № 3825/5 затверджено Тимчасове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції в Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Сумській областях та місті Києві [8].

Міністр юстиції, який є керівником Мініюсту, утворює, ліквідує, реорганізовує, за погодженням з Кабінетом Міністрів України, територіальні органи Мініюсту як структурні підрозділи його апарату, що не мають статусу юридичної особи, вносить до Кабінету Міністрів України подання про утворення в межах граничної

чисельності державних службовців та працівників апарату Мініюсту і коштів, передбачених на утримання Мініюсту, ліквідацію, реорганізацію його територіальних органів як юридичних осіб публічного права, затверджує положення про них (п. п. 9, п. п. 7 ч. 2 ст. 8 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», п. п. 12-3, п. п. 12-1 п. 12 Положення про Міністерство юстиції України).

Як видається, в наведеному проявляється важливий аспект здійснення Мініюстом своєї організаційної функції – даний суб'єкт не просто впроваджує в життя правові приписи, генеровані іншими суб'єктами владних повноважень (аспект правовиконання), а здійснює правотворчість – створює (а також змінює, скасовує) правові норми – основу створення та організації роботи інших інституцій, функціонування яких необхідно для забезпечення примусового виконання рішень.

Крім створення нормативної основи для інституційного забезпечення примусового виконання рішень, Мініюстом розвинуто процедуру примусового виконання рішень. Основні аспекти процедури примусового виконання рішень визначені Законом України «Про виконавче провадження» [9]. А втім, деталізація процедур примусового виконання рішень знайшла своє відображення в Інструкції з організації примусового виконання рішень, яка затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р. № 512/5 [1].

Що стосується контролю як одного з видів функцій державного управління, то Т.М. Кравцова та Г.В. Калініченко досить узагальнено зазначають, що основною ціллю контролю є виявлення недоліків та їх своєчасне виправлення шляхом корегування дій органів державного управління [4, с. 524]. У цьому аспекті в керівника Мініюсту – Міністра юстиції України – наявні повноваження скасування повністю чи в окремі частині актів територіальних органів Мініюсту, що суперечать Конституції України, іншим актам законодавства та актам Мініюсту (п. п. 30 п. 12 Положення про Мініюсту). У контексті контролю також варто звернути увагу, що Міністерство юстиції України здійснює перевірки діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців щодо стану додержання Конституції України, вимог законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, ухвалених відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Мініс-

терства юстиції України, доручень Міністра юстиції України та організації роботи щодо їх виконання, дотримання державними і приватними виконавцями порядку та строків вчинення виконавчих дій, виконання правил діловодства (див. Порядок проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців, затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 22 жовтня 2018 року № 3284/5 [10]).

Структурним підрозділом Мін'юсту є Департамент ДВС Мін'юсту України, який у свою чергу має у своїй структурі управління та відділи, одним з яких є відділ примусового виконання рішень. Відповідно до п. 3 Інструкції з організації примусового виконання рішень, Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (далі – Департамент ДВС), до якого входить відділ примусового виконання рішень, визначений як один з органів ДВС. Відповідно до Положення про Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 01.03.2019 р. № 616/к, основними завданнями Департаменту ДВС є: забезпечення реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством. Функції Департаменту ДВС полягають тому, що він: 1) організує, забезпечує та контролює примусове виконання рішень у випадках, передбачених законом; 2) організує доступ державних виконавців до баз даних і реєстрів, зокрема електронних, що містять інформацію про боржників, їхнє майно та кошти; 3) організує інформаційне забезпечення виконавчого провадження, зокрема електронного документообігу, забезпечує ведення автоматизованої системи виконавчого провадження та здійснює контроль за внесенням державними виконавцями відомостей про вчинені виконавчі дії; 4) здійснює державний нагляд та контроль за додержанням законодавства про виконавче провадження, правильністю, своєчасністю та повнотою вчинення виконавчих дій державними виконавцями; 5) аналізує результати діяльності структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері примусового виконання рішень, розробляє заходи щодо підвищення ефективності функціонування таких органів; 6) забезпечує контроль за реалізацією

арештованого державними та приватними виконавцями майна; 7) організує ведення обліково-статистичної звітності та узагальнення практики державних і приватних виконавців щодо виконання рішень; 8) надає державним виконавцям роз'яснення та рекомендації з питань примусового виконання рішень; 9) забезпечує контроль за роботою структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері примусового виконання рішень; 10) бере участь у міжнародному співробітництві у сфері примусового виконання рішень, налагоджує і підтримує зв'язки з міжнародними організаціями; 11) організує та контролює роботу державних виконавців, уживає заходів щодо її поліпшення, здійснює керівництво та проводить перевірку діяльності структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень, проводить перевірки діяльності приватних виконавців; 12) забезпечує стажування осіб, які виявили намір здійснювати діяльність приватного виконавця; 13) видає особі, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця та пройшла стажування, свідоцтва про проходження стажування; 14) забезпечує видачу посвідчення приватного виконавця та посвідчення помічника приватного виконавця; 15) організує та проводить перевірку офісу приватного виконавця; 16) забезпечує внесення відомостей до Єдиного реєстру приватних виконавців України; 17) забезпечує проведення перевірки скарг на діяльність приватних виконавців, які надійшли до Дисциплінарної комісії приватних виконавців; 18) забезпечує представництво інтересів відділу примусового виконання рішень Департаменту в судових та інших органах, а також організує забезпечення представництва інтересів Департаменту в судових органах через структурні підрозділи територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень; 19) організує розгляд звернень та запитів (у тому числі на отримання публічної інформації) народних депутатів, громадських організацій, фізичних та юридичних осіб з питань, пов'язаних із діяльністю Департаменту, структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень; 20) організує освітньо-роз'яснювальну роботу, в тому числі в засобах масової інформації

ції, з питань, що стосуються виконання завдань Департаменту; 21) вносить заступнику Міністра юстиції України згідно з розподілом функціональних обов'язків пропозиції щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень; 22) готує пропозиції щодо внесення змін до законодавства та бере участь у розробці проектів законів та інших нормативно-правових актів з питань примусового виконання рішень; 23) за результатами здійснення повноважень, передбачених пунктами 3.4., 3.5., 3.7, 3.11, 3.18 Положення про Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 01.03.2019 р. № 616/к, узагальнює практику застосування законодавства з питань примусового виконання судових рішень і рішень інших органів органами ДВС та приватними виконавцями, розробляє пропозиції щодо його удосконалення та раз на півроку звітує перед відповідальним структурним підрозділом з питань здійснення моніторингу впровадження та аналізу ефективності імплементації в Україні прийнятих законодавчих актів у сфері виконання судових рішень та інших органів (посадових осіб) шляхом надання ґрунтового аналізу та статистичних даних у порівнянні з попереднім звітним періодом; 24) бере участь у міжвідомчих робочих групах, які утворюються Кабінетом Міністрів України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, з метою розроблення проектів нормативно-правових актів; 25) забезпечує підготовку роз'яснень з питань, що належать до компетенції Департаменту; 26) організовує та контролює в межах своєї компетенції виконання доручень керівництва Мін'юсту, узагальнює матеріали про їх виконання; 27) забезпечує діяльність Кваліфікаційної комісії приватних виконавців та Дисциплінарної комісії приватних виконавців; 28) здійснює інші функції в межах повноважень Департаменту [11]. Як зазначив Мін'юст у відповідь на запит автора статті на отримання публічної інформації, інформація щодо завдань та функцій Департаменту ДВС розміщена на сайті Мін'юсту (<https://minjust.gov.ua/m/departament-derjavnoi-vikonavchoi-slujbi>) [12]. Тим часом варто зауважити, що на вищенаведеному сайті Мін'юсту (<https://minjust.gov.ua/m/departament-derjavnoi-vikonavchoi-slujbi>) [13] дані про функції Департаменту ДВС подані

значно вужче, ніж у Положенні про Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 01.03.2019 р. № 616/к, копію якого Мін'юст надав автору на все той же її запит.

Наведені завдання та функції Департаменту ДВС корелюється з завданнями та функціями Мін'юсту, про які зазначалося вище, і є логічним, що орган державної влади реалізує свої завдання та функції через роботу своїх структурних підрозділів.

Приписами п. 3 Інструкції з організації примусового виконання рішень одними з органів ДВС визначені управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (далі – управління ДВС ГТУЮ), до складу яких входять відділи примусового виконання рішень. Правовий статус управлінь ДВС ГТУЮ визначений у Типовому положенні про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі, затвердженому Наказом Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1183/5 [14]. Відповідно до вказаного Типового положення про управління ДВС ГТУЮ, управління ДВС ГТУЮ є органом державної виконавчої служби, який входить до системи органів Міністерства юстиції України, підпорядковується Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України та є структурним підрозділом головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі. Серед основних завдань управління ДВС ГТУЮ: реалізація державної політики у сфері організації примусового виконання рішень; підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виконання рішень; організація, контроль та здійснення примусового виконання рішень у випадках, передбачених законом. Очевидною є кореляція із завданнями та функціями Мін'юсту, що зрозуміло, враховуючи те, що управління ДВС ГТУЮ входить до системи органів Мін'юсту.

Приписами п. 3 Інструкції з організації примусового виконання рішень, одними з органів ДВС визначені районні, районні в містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби

відповідних територіальних управлінь юстиції. А втім, якщо раніше формулювання «районні, районні в містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби», кореспондувалось із приписами відповідного Положення про такі відділи, затвердженого відповідним наказом Мін'юсту (Наказ Мін'юсту від 10 квітня 2012 року № 549/5 «Про затвердження Положення про управління державної виконавчої служби головних управлінь юстиції в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, Положення про районний, районний у місті, міський (міста обласного значення), міськрайонний, міжрайонний відділ державної виконавчої служби»), то на даний час (ще з 2016 року) чинним є Типове положення про відділ державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі (Наказ Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1183/5 Про затвердження Типового положення про відділ державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі). Відповідно, йдеться про відділи державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі (далі – відділи ДВС ГТУЮ) як органи ДВС. З огляду на наведене доцільним було би приведення приписів п. 3 Інструкції з організації примусового виконання рішень із приписами вказаного вище Типового положення.

Відділ ДВС ГТУЮ є органом державної виконавчої служби, який входить до системи органів Міністерства юстиції України, є структурним підрозділом та підпорядковується головним територіальним управлінням юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі через відповідні управління державної виконавчої служби Головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі. Завданнями відділу ДВС ГТУЮ є: реалізація державної політики у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі – виконання рішень); підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виконання

рішень; забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством. Важливим аспектом правового статусу відділу ДВС ГТУЮ є той факт, що це єдиний орган ДВС, який є юридичною особою (ні управління ДВС ГТУЮ, ні Департамент ДВС не мають статусу юридичної особи), і одночасно, маючи самостійність юридичної особи, є структурним територіальним підрозділом ГТУЮ. З наведеного випливає кореспонденція із завданнями та функціями Мін'юсту, управлінь ДВС ГТУЮ, що пов'язано із системною та структурною єдністю елементів системи Мін'юсту.

Висновки і пропозиції. З наведеного вище слідує, що положення ст. 6 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» сформульовані некоректно – з урахуванням нині чинних нормативно-правових актів, які регулюють статус органів примусового виконання рішень, немає підстав виокремлювати 2 елементи в системі органів примусового виконання рішень: окремо Мін'юст України, окремо органи ДВС, що пов'язано з тим, що: 1) всі органи ДВС входять у систему Мін'юсту України; 2) Мін'юст реалізує свої завдання та функції у сфері примусового виконання рішень через Департамент ДВС, що є його структурним підрозділом, та має, крім інших, ще й організаційні та контрольні повноваження щодо діяльності структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень.

За таких умов у статті 6 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» має йтися або про те, що систему органів примусового виконання рішень становлять відповідні підрозділи, органи Мін'юсту, або систему органів примусового виконання рішень становлять органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку. Крім того, свої завдання та функції у сфері примусового виконання рішень Мін'юст реалізує через свої територіальні структурні підрозділи – управління ДВС (до складу яких входять відділи примусового виконання рішень), відділи ДВС, які входять до складу територіальних органів Мін'юсту – головних територіальних управлінь юстиції в областях, містах Києві, Севастополі, АРК. Наведене дозволяє резюмувати,

що здійснення Мін'юстом організації примусового виконання рішень та контролю за ним напряму пов'язано з його статусом як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань організації примусового виконання рішень, його роллю як елемента апарату держави в забезпеченні та реалізації прав і свобод людини. Відповідно до ч. 2 ст. 3 Конституції України, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Як видається, права, свободи осіб, їх гарантії мають знаходити ефективне відновлення через сферу організованої Мін'юстом системи примусового виконання рішень. Саме через функціонування цієї системи держава і реалізує свій обов'язок з утвердження і забезпечення прав і свобод осіб, адже з повним, неупередженим та своєчасним виконанням рішення відповідного юрисдикційного органу чи посадової особи реалізується не лише право особи на виконання такого рішення, а й фактично відновлюються її права, формальний захист яких був здійснений державою (через винесення відповідного рішення її органами/ посадовими особами (наприклад, рішення суду) або приватним суб'єктом (наприклад, постанова комісії по трудових спорах). З метою вдосконалення законодавства, яке регулює сферу організації та здійснення виконавчого провадження, пропонується у п. 3 Інструкції з організації примусового виконання рішень формулювання «районні, районні в містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби відповідних територіальних управлінь юстиції (далі – відділи державної виконавчої служби)» замінити на формулювання «відділ державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі»).

Список використаної літератури:

1. Інструкція з організації примусового виконання рішень : Наказ Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р. № 512/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 29.09.2016 р. № 2832/5) / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12> (дата звернення: 13.10.2019).
2. Положення про Міністерство юстиції України : постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228 / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-p> (дата звернення: 13.10.2019).
3. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення: 13.10.2019).
4. Кравцова Т.М., Калініченко Г.В. Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності. *Форум права*. 2011. № 1. С. 522–527.
5. Монастирський Г.Л. Теорія організації : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 288 с.
6. Железняк Н.А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання). URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10699/Zheleznyak_Pravovi_ta_orhanizatsiyni_formy.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 01.07.2019).
7. Наказ Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1183/5 / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-16> (дата звернення: 21.06.2019).
8. Тимчасове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції у Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Сумській областях та місті Києві : Наказ Міністерства юстиції України від 06.12.2018 р. № 3825/5 / *Верховна Рада України*. Офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1394-18> (дата звернення: 01.07.2019).
9. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19?find=1&text=%E5%EA%F1%EF%E5%F0%F2#w117> (дата звернення: 13.10.2019).
10. Порядок проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців : Наказ Міністерства юстиції України від 22 жовтня 2018 року № 3284/5 / *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-18> (дата звернення: 13.10.2019).
11. Положення про Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції

- України від 01.03.2019 р. № 616/к : копія вказаного положення – додаток до Відповіді Міністерства юстиції України, датована 03.07.2019 р. на запит Сергієнко Н.А. від 26.06.2019 на отримання публічної інформації.
12. Відповідь Міністерства юстиції України, датована 03.07.2019 р. на запит Сергієнко Н.А. від 26.06.2019 р. на отримання публічної інформації.
13. Міністерство юстиції України : офіційний веб-сайт. Департамент державної виконавчої служби. URL: <https://minjust.gov.ua/m/departament-derjavnoi-vikonavchoi-slujbi> (дата звернення: 25.06.2019).
14. Типове положення про управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі : Наказ Міністерства юстиції України від 20.04.2016 р. № 1183/5 / Верховна Рада України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-16> (дата звернення: 01.07.2019).

Serhiienko N. A. The Ministry of Justice of Ukraine and the bodies of compulsory execution: on the question of legal status

The article is devoted to problems of the legal status of The Ministry of Justice of Ukraine and the bodies of compulsory execution. For the adequate and effective consideration of the theme of the research the author put the question on the grounds for the dividing from the side of legislator 2 elements in the system of compulsory execution bodies: separately The Ministry of Justice of Ukraine, separately the bodies of government executive service (however, all bodies of government executive service are inside in the system of The Ministry of Justice of Ukraine). In the scientific article the author analyse the legal status of The Ministry of Justice of Ukraine, the Department of government executive service of The Ministry of Justice of Ukraine, the territorial administrations of government executive service of the territorial administrations of justice of The Ministry of Justice of Ukraine in Autonomous Republic of Crimea, provinces, Kyiv and Sevastopol, regional, regional in cities, city (city as the centres of regions), city-regional, inter-regional departments of government executive service of corresponding administrations of justice. There is generalized in the article that The Ministry of Justice of Ukraine organize compulsory execution and control it, it is connected with its status as the basic body in the system of central bodies of executive authority, that provide formulation and realization of government policy in the sphere of organization of compulsory execution of decisions, its role as the element of government apparat for the provision and realization of human rights and liberties. Rights and liberties, there guaranties have to find effective renovation due to sphere of compulsory execution, organized by The Ministry of Justice of Ukraine. There is the consequent in the scientific article, that the proscriptions of art. 6 of The Law of Ukraine "On bodies and subjects that provide compulsory execution of judicial decisions and decisions of other bodies" are formed incorrect – taking into account the proscriptions of valid legal norms that regulate the status of the bodies of compulsory execution of decisions, there is no ground to divide 2 elements in the system of compulsory execution of decisions: separately The Ministry of Justice of Ukraine, separately the bodies of government executive service. The author offers amendments to legislative acts for the aim of improving the system of organization and provision of compulsory execution of decisions.

Key words: execution process, execution of decisions, organization of compulsory execution of decisions, government execution service, government executor, private executor.